A/A: 1047960
Εντυπο: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Ημ/νία: 17/04/2003
Σελίδα: 28
Κατηγορία: Κριτική θεάτρου

Θεατρική περιήγηση στο γυναικείο γήπεδο

Απόμαχες ή ατσάκιστες;

Της ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΜΑΤΖΙΡΗ

Στη φιλελεύθερη κοινωνία της επικοινωνίας και της κατανάλωσης που κάνει πολέμους για να κατακτήσει, η τέχνη του νέου αιώνα έχει μια τάση να οργανώνει τη λήθη, επινοώντας καλλιτεχνικές συνειδήσεις στη δίνη ενός κυρίαρχου ρεύματος που μετατρέπει πληθυσμούς σε θεατές και τα πάντα σε θέαμα-εφήμερο, διακοσμητικό, «διασκεδαστικό». Ενώ, λοιπόν, το βιωματικό μας τοπίο κατακλύζεται από γεγονότα που δεν προλαβαίνουν να παλιώσουν, το θέατρο επιμένει να ανακυκλώνει θέματα αγέραστα σε νέα ή σε παλιά συσκευασία. Η ποιότητα νομιμοποιεί επιλογές και υπερβολές.

Στην Αθήνα αυτόν τον χειμώνα τρεις προικισμένες γυναίκες, διαφορετικών ηλικιών και επαγγελμάτων, έθεσαν παλιά ερωτήματα από καινούργια οπτική γωνία και μας έβαλαν εις εύχαριν περισυλλογήν ως προς τα αδιέξοδα και τις ουτοπίες της συμβίωσης με το ανδρικό φύλο, τον εαυτό και τη μαμά μας, νομιμοποιώντας ένα θέατρο διαχρονικό, κριτικό και «ενοποιό», ξεσκονίζοντας το ρόλο του ως δημόσιο λειτούργημα. Τρία φωτεινά δείγματα «γυναικείου θεάτρου», με τις εμμονές, τα κλισέ, τις ευαισθησίες, την εξομολογητική διάθεση, την τσαχπινιά και τη συνενοχή που χαρακτηρίζουν τα θύματα αυτής της «κοινής παθολογίας».

«ΜΑΜΑ ΜΗΝ ΤΡΕΧΕΙΣ!» στο ΘΕΑΤΡΟ ΔΙΑΝΑ, πρώτη συγγραφική απόπειρα της ηθοποιού Ελένης Ράντου, «Η ΩΡΑΙΑ ΘΥΜΩΜΕΝΗ», πρώτη θεατρική απόπειρα της πεζογράφου-ακαδημαϊκού Λένας Διβάνη στο ΘΕΑΤΡΟ ΤΡΑΙΝΟ ΣΤΟ ΡΟΥΦ και τα «ΓΕΝΕΘΛΙΑ» της πρώην τραγουδίστριας ελαφρού τραγουδιού Γιοβάννας, στο ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΠΟΣ ΑΛΛΟΥ, κυμαίνονται ανάμεσα σε χρονικό «αγώνα δρόμου», στα χνάρια της «Αννας Παναγιωταρά» του Κηλαηδόνη, επίκαιρο ημερολόγιο, με την έννοια του περιβάλλοντος, λεξιλόγιου, ψυχολογίας, άφθαρτα αρχέτυπα συμπεριφοράς και απολογισμό ζωής. Η επισήμανση (φαινομενικά υποτυπωδών) λεπτομερειών της ζωής μας ως γυναικών, η εναργής διατύπωσή τους στο σανίδι με κύριο δόλωμα τη γλώσσα και τις ερμηνείες, η επιστράτευση «καθαρών» υλικών του θεάτρου, προσπερνώντας τις χλιδάτες δυνατότητες της τεχνολογίας, συγκροτούν τρεις θεατρικές βραδιές για τις οποίες δεν μετανοούμε.

Ξεκινούμε για ένα σύνηθες εμπορικό θέαμα (ΔΙΑΝΑ, Ιπποκράτους, τηλεοπτικοί αστέρες) και βρισκόμαστε σε μια σουρεαλιστική, πολυεπίπεδη κωμωδία δραματουργικά και χωροταξικά (σκηνικά Ηλίας Λεδάκης), που με φρεσκάδα, ταχύτητα και ενέργεια (ο Γιάννης Κακλέας στις παλιές καλές του φόρμες) πυροδοτεί διάφορα θέματα της σύγχρονης ελληνικής καθημερινότητας. Τρεις γενιές κάτω από την ίδια στέγη και μια σειρά αποτυχημένοι της ζωής γύρω γύρω. Μια νέα γυναίκα (Ελένη Ράντου), που ξεκίνησε με όνειρα κλασικής μπαλαρίνας και τώρα διδάσκει τσιφτετέλι και δημοτικούς χορούς σε παχουλές κυρίες (Ράνια Ιωαννίδου), σύζυγος ενός φαλλοκράτη τροχονόμου (Πασχάλης Τσαρούχας), που αυνανίζεται τα βράδια μετά τη δουλειά γιατί εκείνη παραείναι πτώμα για πεολειξίες, μητέρα ενός 16χρονου γκέι φρικιού (Βαγγέλης Χατζηνικολάου), που ερωτεύεται τον άνεργο μαθηματικό εραστή της ταλαίπωρης μάνας του (Βασίλης Χαραλαμπόπουλος) και «φλερτάρει» μια συμμαθήτριά του (Κατερίνα Τζάβαλου), που φλερτάρει τον πατέρα του, και θυγατέρα μιας θεόκουφης γιαγιάς (Κατιάνα

Μπαλανίκα), που ξορκίζει γεράματα και καρκίνο με μηνύματα στο κινητό...

Δεν είναι αυτονόητο ότι μια καλή κωμική ηθοποιός μπορεί χωρίς να είναι συγγραφέας να γράψει ένα κείμενο επίκαιρο, με ψυχολογική λεπτότητα, τεχνική ακρίβεια, στρογγυλούς αλλά όχι κλισέ χαρακτήρες, σε έναν περιβάλλοντα χώρο από χοντροειδείς επιθεωρήσεις και βαρυστόμαχες προωθημένες νεοελληνικές ομφαλοσκοπήσεις. Το θέμα στο «ΜΑΜΑ ΜΗΝ ΤΡΕΧΕΙΣ!» δεν είναι διόλου πρωτότυπο και οι «κοιλιές» δεν λείπουν όταν η συγγραφέας λοξοδρομεί στο δράμα και το βάθος. Ομως, η Ελένη Ράντου μοιάζει με μάγο που βγάζει συνεχώς κουνέλια απ' το καπέλο του. Ο λόγος της βρίθει από παρατηρητικότητα και χιούμορ, όπως η παράσταση από σπινθηροβόλες ερμηνείες. Σκηνή και πλατεία κατακλύζονται από εύστοχες ατάκες και καταστάσεις που τα λένε έξω απ' τα δόντια με σαρκασμό και τρυφερότητα. Αθυροστομίες, το άλας της ελληνικής κωμωδίας, υπάρχουν αλλά είναι έξυπνες και έχουν νόημα.

«Δεν ήθελα γκόμενο. Ηθελα έναν άνθρωπο να με ρωτά τι κάνω», λέει η παραστρατημένη. Με κάτι τέτοιες κοινοτοπίες της ζωής και αφοπλιστικά επιμύθια της σκηνής ξεχνούμε και την όποια αμήχανη, ανάμεσα στο μελό και το μακάβριο, απόληξη μιας σπουδαίας βραδιάς.

Κοστούμια Μανώλης Γαλετάκης, χορογραφίες Φωκάς Ευαγγελινός.

Σε πιο σοφιστικέ συσκευασία, αλλά με την ίδια γήινη αμεσότητα και κέφι προσφέρονται αυτονόητες καθημερινότητες και αβαθείς πλην πολυμήχανες συνωμοσίες ορνίθων πέρα στο Ρουφ. Η ευδιαθεσία και η χαλάρωση ενθαρρύνονται ήδη με το ποτό στο μπαρ του τρένου και την προώθησή μας στο θεατρικό βαγόνι με τους ζεστούς φωτισμούς, τις παλιές δερμάτινες θέσεις και την ολιγομελή ζωντανή ορχήστρα (βιολί Μπ. Γιασάρεβιτς, μπάσο Ν. Κοταράς, κιθάρα Δ. Κλουβάτος, κρουστά Κ. Μεϊδάνης).

Αν πάσχετε από ανασφάλεια, εμμηνοπαυσιακή ηττοπάθεια, παλιμπαιδισμό, μαμαδισμό, ψευδαισθήσεις διαρκούς ευτυχίας, κρίση ταυτότητας, εάν ο αισθηματικός τομέας πάει χάλια και η λίμπιντο μοιάζει με καλαμιά στον κάμπο -μια βουτιά στην «ΩΡΑΙΑ ΘΥΜΩΜΕΝΗ» της Λένας Διβάνη και θα νιώσετε καλύτερα. Βιογραφίες συνηθισμένες, γυναίκες στη δουλειά, στο σπίτι, στον έρωτα, στη μοναξιά, προβλήματα όπως καριέρα, παιδιά, γυμναστήρια, οιδιπόδεια, κυτταρίτιδα, διαζύγιο, εντοπισμένα μέσα από μια οξυδερκή ερευνητική ματιά στη γυναικεία ψυχή, μεγεθύνονται κωμικά και με καρντάσικες συμβουλές («Τα καλά κορίτσια πάνε στον παράδεισο, τα κακά κορίτσια παντού») ζυμώνονται σε ένα δυναμωτικό για πεσμένα νεύρα, που κρατά μέχρι το σπίτι.

Η παράσταση, που έχει την ανάσα του ζωντανού και την πειθαρχία του κατασκευασμένου (σκηνοθεσία Τατιάνα Λύγαρη), λικνίζεται με μουσικότητα (άλλωστε περιέχει πολλά τραγούδια και χορογραφημένα σκετς) ανάμεσα στην εφηβική ευθυμία και την παλαίμαχη γνώση. Δύο ταλαντούχα ξωτικά σε αμφίεση ντιζέζ των 30's συνδέουν τα θραύσματα των σκέψεων και εν-σαρκώνουν τα πνευματώδη τσιτάτα, η μια ρομαντικά/καλοπροαίρετα (Φαίδρα Δρούκα), η άλλη κυνικά/πικρόχολα (Βιβή Κόκκα). «Ο άνδρας που κυνηγά κορίτσια λέγεται Δον Ζουάν. Τα κορίτσια που κυνηγούν αγόρια τσούλες»... Ενα νεαρό ζευγάρι (Βασιλική Ανδρούτσου, Σπύρος Περδίου) συμπληρώνουν σε ένθετη παράλληλη δράση μία κοινωνιολογική έρευνα που μπορεί να μη μας κάνει σοφότερες, ωστόσο διασκορπίζει με ευγενή υλικά την απάθεια από την κούραση της ημέρας. Ούτε λίγο, ούτε εύκολο.

Σκηνικό Λέα Κούση, κοστούμια Ντόρα Λελούδα, μουσική Μηνάς Αλεξιάδης.

Με λιγότερη φεμινιστική μαχητικότητα και ελάχιστη διάθεση διακωμώδησης

χρόνιων καταστάσεων, αλλά με συγκινητική καθαρότητα και ευθυβολία, επιλαμβάνεται τις μαύρες τρύπες του χρόνου και του συναισθήματος ο μονόλογος της Γιοβάννας στο ΤΟΠΟΣ ΑΛΛΟΥ (σκηνοθεσία Ελενα Βόγλη).

Οπως η ηρωίδα της «Ανθρώπινης φωνής» του Κοκτώ, η γυναίκα των «ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ» επικαλείται τα φαντάσματά της, πρόσωπα απόντα ή ανύπαρκτα με τα οποία εκείνη συνεχίζει να ζει μια απούσα ζωή.

Αν δεν είσαι πια παιδί και αν δεν έχεις αποφασίσει να την αγνοήσεις, η μέρα των γενεθλίων φέρνει μια περισυλλογή που σε κυκλώνει σαν μύρια καλικαντζαράκια. Κανένας απολογισμός ζωής δεν είναι για το καλό. Πόσο μάλλον όταν έχεις καβαντζάρει την τεκνοποιό και ερωτο-πανηγυρική ηλικία, είσαι μόνη και εν τω μεταξύ έχει πεθάνει και η μάνα σου, ο πόλος λατρείας-μίσους που δίνει νόημα στην καθημερινότητά σου.

Το επίμαχο 24ωρο προμηνύεται σκέτη μαυρίλα -όσο κι αν έχεις επιστρέψει σπίτι σου ζωηρή, φορτωμένη ψώνια, ομιλητικότατη με τον εαυτό σου (η καλύτερη παρέα, λένε οι βρικόλακες της μοναξιάς), όσο κι αν ετοιμάζεις γελαστή το κοκτέιλ σου ελπίζοντας πως Εκείνος θα τηλεφωνήσει (άλλο ένα φάντασμα κι αυτό;)...

Στο μαυρόασπρο λακαρισμένο σκηνικό, σε μαυρόασπρο κλαδωτό φουστάνι (σκηνικό-κοστούμια Κική Πίττα), η Αμαλία, πρόσωπο κουρασμένο αλλά ακόμη νεανικό, μεσόκοπο παιδί που δεν μεγάλωσε, ξετυλίγει μισό αιώνα ανεπεξέργαστου παρελθόντος. «Μισώ τις αναμνήσεις», λέει, και μπαίνει όλο και πιο βαθιά. «Πόσα πράγματα δεν γλίστρησαν μέσα από τα δάχτυλά μου», είναι η θεόπικρη «σούμα», καθώς ερωτίζεται νοερά με το γείτονά της, πίνοντας μεγάλες γουλιές από ένα μπουκάλι που κρατά σαν λάφυρο-πέος εν στύσει. Μετά τόση γενναιότητα έρχονται επιτέλους οι λυγμοί, ανακουφιστικοί για όλους.

Η Αντα Χριστίδου (ερμηνεία ουσιαστική, χωρίς υπερβολές) ζαρώνει στην καρέκλα σαν παιδί δαρμένο και ταπεινωμένο. Από τα τόσα πρόσωπά της, το εξής ένα δίνει την επικεφαλίδα: ανάγκη για αγάπη.

Λεζάντες:

- Διαφημιστικό για το «Μαμά μην τρέχεις» της Ελένης Ράντου
- Βιβή Κόκκα, Φαίδρα Δρούκα, Βασιλική Ανδρούτσου, Σπύρος Περδίου στην «Ωραία θυμωμένη» της Λένας Διβάνη

Πηγή: ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
Θέμα: ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ